

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

DƯƠNG THỊ KIM HUỆ

**ĐÁNH GIÁ ẢNH HƯỞNG CỦA MỘT SỐ MÔ HÌNH
SẢN XUẤT NÔNG NGHIỆP ĐẾN PHÁT TRIỂN KINH TẾ
HỘ NÔNG DÂN TẠI THÀNH PHỐ THÁI NGUYÊN,
TỈNH THÁI NGUYÊN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

THÁI NGUYÊN - 2015

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

DƯƠNG THỊ KIM HUỆ

**ĐÁNH GIÁ ẢNH HƯỞNG CỦA MỘT SỐ MÔ HÌNH
SẢN XUẤT NÔNG NGHIỆP ĐẾN PHÁT TRIỂN KINH TẾ
HỘ NÔNG DÂN TẠI THÀNH PHỐ THÁI NGUYÊN,
TỈNH THÁI NGUYÊN**

Ngành: Phát triển nông thôn
Mã số: 60 62 01 16

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. TRẦN VĂN ĐIỀN

THÁI NGUYÊN - 2015

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng đây là công trình nghiên cứu của tôi. Các số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận án này là trung thực và chưa từng được dùng để bảo vệ một học vị nào.

Tôi xin cam đoan rằng mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận án đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong luận án này đều được chỉ rõ nguồn gốc.

Tác giả luận văn

Dương Thị Kim Huệ

LỜI CẢM ƠN

Trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu tại trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên, em đã nhận được giúp đỡ nhiệt tình của các thầy cô. Em xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến các thầy cô.

Để hoàn thành luận văn này em xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới PGS.TS. Trần Văn Điền đã tận tình giúp đỡ, hướng dẫn để em hoàn thành luận văn này.

Tôi xin chân thành cảm ơn Trạm Khuyến nông thành phố Thái Nguyên, Ủy ban nhân dân thành phố Thái Nguyên, Chi cục thống kê thành phố Thái Nguyên và các cơ quan, tổ chức, cá nhân đã giúp đỡ tôi về nguồn tư liệu phục vụ cho việc thực hiện đề tài.

Xin chân thành cảm ơn!

Tác giả luận văn

Dương Thị Kim Huệ

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN.....	i
LỜI CẢM ƠN.....	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	v
DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU	vi
MỞ ĐẦU.....	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu	2
3. Ý nghĩa khoa học, thực tiễn của đề tài.....	3
Chương 1. TỔNG QUAN TÀI LIỆU	4
1.1. Cơ sở lý luận.....	4
1.1.1. Mô hình sản xuất nông nghiệp.....	4
1.1.2. Các nguồn lực tham gia trong mô hình sản xuất nông nghiệp.....	5
1.1.3. Phát triển kinh tế hộ nông dân	7
1.1.4. Những lý luận cơ bản về khuyến nông	12
1.2. Cơ sở thực tiễn	18
1.2.1. Quá trình phát triển các mô hình sản xuất nông nghiệp ở Việt Nam.....	18
1.2.2. Thực trạng phát triển các mô hình sản xuất nông nghiệp ở Việt Nam.....	19
1.2.3. Chính sách của Đảng, Nhà nước	21
1.2.4. Kinh nghiệm của một số địa phương về hiệu quả nhân rộng của các mô hình sản xuất nông nghiệp	24
Chương 2. NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	30
2.1. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	30
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu	30
2.1.2. Địa điểm nghiên cứu	30
2.1.3. Phạm vi nghiên cứu.....	30
2.2. Nội dung nghiên cứu	30
2.3. Các chỉ tiêu nghiên cứu.....	30
2.4. Phương pháp nghiên cứu	31
2.4.1. Phương pháp thu thập thông tin.....	31

2.4.2. Phương pháp tổng hợp, phân tích thông tin, viết báo cáo	33
Chương 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU	34
3.1. Đặc điểm tự nhiên, kinh tế xã hội của thành phố Thái Nguyên.....	34
3.1.1. Điều kiện tự nhiên	34
3.1.2. Đặc điểm kinh tế - xã hội.....	38
3.1.3. Điều kiện cơ sở vật chất - hạ tầng	40
3.1.4. Điều kiện cơ sở hạ tầng kinh tế - xã hội TP Thái Nguyên	41
3.2. Kết quả triển khai một số mô hình sản xuất nông nghiệp trên địa bàn thành phố Thái Nguyên.....	43
3.2.1. Mô hình Trồng trọt.....	45
3.2.2. Mô hình chăn nuôi.....	46
3.2.3. Mô hình nuôi trồng thủy sản	46
3.3. Tình hình dân số và lao động của các hộ điều tra.....	47
3.4. Ảnh hưởng của các mô hình sản xuất nông nghiệp đến phát triển kinh tế hộ nông dân trên địa bàn thành phố Thái Nguyên.....	47
3.4.1. Ảnh hưởng tích cực	47
3.4.2. Ảnh hưởng không mong muốn	60
3.5. Nhận thức của người dân	63
3.6. Hiệu quả áp dụng của các mô hình và các lớp tập huấn	66
3.7. Những khó khăn và giải pháp khi xây dựng và triển khai các mô hình sản xuất nông nghiệp.....	67
3.7.1. Những khó khăn khi xây dựng các mô hình sản xuất nông nghiệp	67
3.7.2. Những giải pháp khi xây dựng các mô hình sản xuất nông nghiệp	68
KẾT LUẬN VÀ ĐỀ NGHỊ.....	70
1. Kết luận	70
2. Đề nghị	71
TÀI LIỆU THAM KHẢO	72
PHỤ LỤC	74

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

NTM	:	Nông thôn mới
CNH	:	Công nghiệp hóa
CN-TTCN	:	Công nghiệp - tiểu thủ công nghiệp
DTTN	:	Điện tích tự nhiên
HĐH	:	Hiện đại hóa
KH-CN	:	Khoa học công nghệ
MHSXNN	:	Mô hình sản xuất nông nghiệp
TP	:	Thành phố

DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU

Bảng 3.1: Tình hình sử dụng đất của thành phố Thái Nguyên qua các năm (20012 - 2014).....	36
Bảng 3.2: Tình hình phát triển kinh tế, xã hội thành phố Thái Nguyên	38
Bảng 3.3: Tình hình dân số và lao động thành phố Thái Nguyên giai đoạn 2012 - 2014	39
Bảng 3.4: Kết quả thực hiện các chỉ tiêu KT-XH chủ yếu TPTN giai đoạn 2012-2014	41
Bảng 3.5: Kết quả xây dựng một số mô hình sản xuất nông nghiệp qua 3 năm (2012-2014)	43
Bảng 3.6: Số học viên tham gia tập huấn mô hình sản xuất nông nghiệp qua 3 năm (2012-2014).....	44
Bảng 3.7: Tổng diện tích mô hình trồng trọt được triển khai qua 3 năm (2012-2014)	45
Bảng 3.8: Quy mô thực hiện mô hình chăn nuôi qua 3 năm (2012-2014)	46
Bảng 3.9: Quy mô thực hiện mô hình thủy sản qua 3 năm (2012-2014).....	46
Bảng 3.10: Tình hình nhân khẩu và lao động của các hộ điều tra (tính đến năm 2014)	47
Bảng 3.11: Năng suất, sản lượng trung bình mô hình đạt được (Năm 2014).....	47
Bảng 3.12: Chi phí trồng lúa năm 2014 (Tính trên 1 sào)	49
Bảng 3.13: Hạch toán kinh tế của mô hình trồng lúa lai năm 2014 (Tính cho 1 sào Bắc Bộ)	50
Bảng 3.14: Chi phí trồng ngô/sào năm 2014(Tính trên 1 sào Bắc Bộ).....	51
Bảng 3.15: Hạch toán kinh tế của mô hình trồng ngô năm 2014 (Tính trên 1 sào Bắc Bộ)	52
Bảng 3.16: Chi phí của mô hình chăn nuôi gà năm 2014	54
Bảng 3.17: Hạch toán kinh tế của mô hình chăn nuôi	55
Bảng 3.18: Chi phí của mô hình thủy sản năm 2014 (Tính trên 5.000 m ²)	57
Bảng 3.19: Hạch toán kinh tế của mô hình thủy sản năm 2014.....	58
Bảng 3.20: Sự thay đổi phương thức canh tác của các hộ dân	63
Bảng 3.21: Hiệu quả áp dụng.....	66

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Nông nghiệp là một ngành sản xuất vật chất chủ yếu, giữ vị trí quan trọng trong nền kinh tế quốc dân. Nó càng trở nên quan trọng đối với một quốc gia với gần 80% dân số sống ở nông thôn và gần 70% lao động làm việc trong các ngành thuộc lĩnh vực nông nghiệp như đất nước Việt Nam ta.

Có thể khẳng định trong quá trình phát triển nông nghiệp nông thôn, đời sống của các hộ dân cũng như kinh tế của hộ gia đình giữ vai trò quan trọng không thể thiếu. Xác định nông dân là lực lượng nòng cốt trong quá trình phát triển kinh tế - xã hội, dân giàu là tiêu chí của cuộc sống vật chất. Chính sách của Đảng và Nhà nước ta khuyến khích, tạo điều kiện để mọi người dân làm giàu, dân có giàu thì nước mới mạnh. Ngày nay để làm giàu, người dân chắc chắn cần phải dựa vào sự phát triển của khoa học kỹ thuật, và khả năng áp dụng tiến bộ kỹ thuật mới vào thực tế sản xuất.. Đặc biệt trong giai đoạn hiện nay, khi chương trình xây dựng nông thôn mới của Đảng và Nhà nước đang được triển khai thì việc áp dụng các thành tựu khoa học công nghệ trong phát triển nông nghiệp và nông thôn được coi là giải pháp có hiệu quả và thực sự cần thiết.

Xây dựng nông thôn mới (NTM) không chỉ là xây dựng cơ sở hạ tầng, những công trình công cộng...mà phải tạo được sự thay đổi ở mỗi hộ gia đình từ nhà cửa, vườn tược thậm chí thay đổi cả từ nhà vệ sinh của người dân nông thôn. Khi đó, chúng ta sẽ thay đổi được nếp sống của mỗi gia đình, mỗi xóm bản theo hướng tích cực. Nhìn tổng thể, xây dựng NTM không chỉ làm thay đổi về hạ tầng cơ sở mà còn tạo sự chuyển biến trong tư duy, nhận thức của người dân, đó chính là vấn đề lâu dài và rất quan trọng. Phát triển nông nghiệp trong điều kiện hiện nay không thể theo cách thức đã làm trong quá khứ, mà cần có những nghiên cứu đưa ra giống mới, phù hợp với tái cơ cấu cây trồng, vật nuôi. Bên cạnh đó những biện pháp canh tác mới cũng cần phải tương thích với những thay đổi trong quy trình công nghệ.

Theo đánh giá của Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn, ứng dụng các giống cây trồng, vật nuôi mới đã đóng góp 30% sản lượng của các ngành sản xuất

trong nông nghiệp Việt Nam. Những năm qua, với việc tích cực xây dựng các mô hình sản xuất nông nghiệp gắn với chuyển đổi cơ cấu cây trồng, nhiều địa phương đã có bước chuyển rõ rệt trên cả lĩnh vực kinh tế và đời sống xã hội. Trong sản xuất nông nghiệp, đối với thành phố Thái Nguyên, việc triển khai xây dựng nông thôn mới đã có những kết quả nhất định. Các mô hình sản xuất nông nghiệp được xây dựng và triển khai nhằm thay đổi tập quán canh tác cũ của người dân, áp dụng các tiến bộ khoa học kỹ thuật mới trong sản xuất nông nghiệp giúp chuyển dịch cơ cấu cây trồng nhằm nâng cao giá trị hàng hoá, tăng năng suất, chất lượng sản phẩm, giải phóng sức lao động đồng thời tăng thu nhập cho người dân. Những mô hình sản xuất nông nghiệp đã có những ảnh hưởng không nhỏ đến đời sống, kinh tế người dân nông thôn. Việc tìm hiểu, đánh giá ảnh hưởng của các mô hình sản xuất nông nghiệp là rất cần thiết để đề xuất các giải pháp cho chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng NTM, chuyển dịch cơ cấu cây trồng. Chính vì những lý do trên mà tôi lựa chọn luận văn nghiên cứu là: ***“Đánh giá ảnh hưởng của một số mô hình sản xuất nông nghiệp đến phát triển kinh tế hộ nông dân tại thành phố Thái Nguyên, tỉnh Thái Nguyên”***.

2. Mục tiêu nghiên cứu

2.1. Mục tiêu tổng thể

Đánh giá ảnh hưởng của một số mô hình sản xuất nông nghiệp đến phát triển kinh tế hộ nông dân trên địa bàn thành phố Thái Nguyên, nhằm đề xuất các giải pháp nâng cao mức độ ảnh hưởng và mở rộng các mô hình sản xuất nông nghiệp tốt góp phần đẩy nhanh tiến độ xây dựng và phát triển nông thôn mới tại Thành phố Thái Nguyên.

2.2. Mục tiêu cụ thể

- Đánh giá được kết quả triển khai các mô hình sản xuất nông nghiệp ở một số xã, phường có sản xuất nông nghiệp tại Thành phố Thái Nguyên.
- Đánh giá được mức độ ảnh hưởng của một số mô hình sản xuất nông nghiệp đến phát triển kinh tế hộ nông dân trên địa bàn thành phố Thái Nguyên
- Đề xuất một số giải pháp phát triển mở rộng các mô hình sản xuất nông nghiệp có hiệu quả góp phần xây dựng phát triển nông thôn mới.